

S Z A K T Á R G Y A K

VIKTOR ANDRÁS NÉ - SZÉVER LÁSZLÓ

ORSZÁGOS BIOLÓGUS NAPOK SOPRONBAN

/1973. szeptember 14-16./

A szép környezetű, történelmi emlékekben gazdag város Liszt Ferenc Művelődési Központjában került megrendezésre a 16. országos biológus találkozó.

A napok programját a következőkben ismertetjük, kiemelve a számunkra érdekes előadásokat.

14.-én délután Dr. Hortobágyi Tibor, a biológiai tudományok doktora, tanszékvezető egyetemi tanár ünnepélyes nyitószavai után megkezdődött az az előadássorozat, amelynek jelmondata:

"Tudománnyal a népert, néppel a tudományért."

Az első előadás-csoport témája napjaink fő biológiai problémája: az ökológiai szabályozó rendszerek és a környezetvédelem volt. Ezek az előadások számadatokkal és kísérletekkel igazolták a következőket:

a bioszférát három részre osztjuk:

- 1.) autonóm ökoszisztéma
- 2.) regulációs ökoszisztéma
- 3.) regulációra képtelen ökoszisztéma

A környezet megváltozása nagy hatással van ezekre a szabályozó rendszerekre. Ezért fontos feladatunk a környezetvédelem. Nagy veszélyt jelent a légkör széndioxid tartalmának megnövekedése, amely energiatermelésünk eredménye. Mivel kevés a föld felszínén az erdő /mely sok széndioxidot használ fel/ bolygónk hőmérséklete 2000. ben 2-3 C⁰-kal fog növekedni a kisugárzás csökkenése miatt.

A légkör tisztaságának egyik biztosítása: újabb erdők telepítése, az oxigén-termelés. A környezetvédelem feladata, hogy az ökológiai szabályozórendszereket az ember számára optimális hatásfokkal működtesse.

Előadók: Dr. Balogh János, Kossuth-díjas akadémikus, tanszékvezető egyetemi tanár

Dr. Gál János, a mezőgazdasági /erdészeti/ tudományok doktora

Dr. Csapody István, tudományos kutató, termelőhelyfeltáró mérnök

Este a Soproni Állami Zeneiskola tanárai hangversenyt adtak, méltó befejezésként a napnak.

15.-én kezdődött a biokémiai citológiai ülészek.

Elnök: Dr. Tró Imre, Kossuth-díjas akadémikus, ny. egyetemi tanár.

Az első előadás az ellenanyagokról és biológiai hatásukról szólt.

/Dr. Gergely János, az orvostudományok doktora/

Az előadás Porter és Edelman Nobel-díjas kutatóknak az immunológia terén elért eredményeit foglalta magába. Eközben foglalkozott az ellenanyagok szerkezeti felépítésével, képződésével és genetikájával, majd a humorális védekezés jelentőségével a betegségek legyőzésében.

A NEI-ben történő biológia oktatáshoz legjobban a következő előadást tudjuk majd felhasználni:

A sejtmembránok biokémiai szerepe.

/Dr. Gárdos György, a biológiai tudományok doktora, egyetemi tanár/

A membránok a sejtek legfontosabb szerkezeti elemei.

Az anyagforgalom szabályozásán kívül a plazmamembrán számos olyan biokémiai folyamat színtere, amelyek oldatban nem mennek végbe, csak akkor folyhatnak le, ha a reakcióban résztvevő anyagok molekulái szabályos elrendezésben vannak. A szabályos térbeli elhelyezkedést a membrán felülete biztosítja. Az előadás foglalkozott a sejtmembránok fizikai tulajdonságaival, kémiai összetételével, ultrastruktúrájával. Az újabb vizsgálatok tükrében tárgyalta a membránfunkciók biokémiai hátterét, funkcionális szerepét az élettani folyamatok regulációjában.

Ismertette:

a membranológia kapcsolatát más tudomány ágakkal,
a membranológia vizsgálati módszereit,
a plazmamembránok felépítését,
az anyagforgalom szabályozását,
a Leak-féle kálium- natrium pumpát,
a Benson modellt, amely tükrözi a legújabb membranszerkezeti kutatások eredményeit.

A következő előadásban /Dr. Raskó István, MTA Szegedi Biológiai Központ Genetikai Intézete/ ismertette a Senday-virus segítségével létrejövő sejt-fúziót és hibridizációt. Majd elmondta a sejt-hibridizálás alkalmazását a génaktivitás, differenciálódás, malignitás, protein-szintézis szabályozásának tanulmányozásában, a humán-kromoszómák térképezésében, valamint a génterápiában.

Az előadások után kirándultunk Sopron környékére, ahol természetben tanulmányozhattuk a Fertő-táj sajátos, gazdag flóráját.

A napot az új biológiai filmek bemutató estjével zártuk. Ezek közül megemlítenénk a "Tanulás és az alkalmazkodás az állatvilágban" c. filmet /rendező: Czigány Tamás, operatőr: Rák József/.

Szeptember 16. Antropológiai ülészak. Elnök: Dr. Salánky János a biológiai tudományok doktora, az MTA Biológiai Kutató Intézetének igazgatója.

Nagyon érdekes volt Dr. Nemeskéry János, a biológiai tudományok kandidátusának, a KSH Népeségtudományi Kutató Intézetének tudományos főmunkatársának "A népesedés antropológiai és humángenetikai vonatkozása" c. előadása. Tárgyalta a népesedések demográfiai és genetikai struktúráinak változásait és azok antropológiai következményeit. Beszélt a családtervezésről, a genetikai tanácsadásról, a népesség jövőbeni eufenikai arculatának tudatos kialakításáról, vagyis a jelenlegi humángenetikai főrekvések legfőbb céljairól. Bemutatta előrebecslés szerint 2000-ig a magyarországi népesedési helyzet alakulásának vázlatát, valamint az örökletes megbetegedések arányának regionális becslését. Végül populációgenetikai vizsgálatok alapján példákkal illusztrálta a magyarországi népesség genetikai struktúráját.

Az elmondottakhoz csatlakozott Dr. Eiben Ottó a biológiai tudományok kandidátusa "Az emberi test fejlődésének tendenciái korunkban" c. előadása. Az Országos Biológus Napok vendége, V. Merkurov szovjet professzor a kibionika kutatási eredményeiről és alkalmazási lehetőségeiről tartott előadást.

A Biológus Napok programját Dr. Kontra György, az Országos Pedagógiai Intézet főigazgatóhelyettese előadása zárta, amelyben ismertette a Nemzetközi Teljesítményértékelési Bizottság /IEA/ nemzetközi tudásszint-mérésének eredményeit. A vizsgálatban 19 ország közül Magyarország volt az egyetlen szocialista állam. A számadatokból kiderül, hogy a 14 évesek korosztályában a természettudományos tárgyak területén Japán mögött a második helyen állunk, ezen belül biológiából a magyar tanulók érték el a legjobb eredményt. A részletesebb elemzésből azonban kiderül, hogy ez az előkelő helyezés diájkjaink kiemelkedő reprodukciós jellegű teljesítményének köszönhető, és hogy a problémamegoldó készségük eléggé alacsony szintű. A 18. évesek populációjában sajnos már a memoriter eredményeink is csak "közepes" minősítést kapnak. Örömrünk tehát kétes, és ebből a nemzetközi összehasonlításból részleges sikereink mellett inkább a további tennivalóinkat olvassuk ki. Ezután a hatásvizsgálat lehetőségeit és eszközeit az ismeretterjesztésben általában, majd szorosabban véve a biológiai ismeretterjesztésben fejtette ki.

Az előadásokat követő vita után Dr. Hortobágyi Tibor, a TT Biológiai Választmányának elnöke berekesztette a 16. országos biológus találkozót.